

Основні функції педагогічного спілкування

Вихідна функція – відкриття партнера на спілкування: розбудити бажання вийти на спілкування, зняти психологічні затиски, зняти страх перед невідомістю; переконати партнера в його вільному виборі характеру спілкування, підвищити самооцінку і впевненість у собі, а також переконати в позитивному відношенні до нього іншої людини.

Функція *відкриття* партнера на спілкування відіграє вирішальну роль на початковому етапі спілкування: воно відбудеться або не відбудеться. Важливо підтримувати партнера в його виході на спілкування, надавати йому допомогу, прийнявши частину його труднощів на себе, з повагою відноситися до його внутрішнього світу, стимулювати активний прояв властивих тільки його особистості особливостей.

Функція *співучасті* виконує центральну роль, тому що допомагає партнерам не тільки увійти у внутрішній світ Іншого, проживаючи його духовні події, але і розкрити частину свого “Я” перед Іншим. Дана функція забезпечує механізм транслювання одного “Я” іншому “Я”.

Функція *здіймання* дозволяє робити на вихованця такий вплив, що забезпечує в ході взаємодії рівень сучасної культури спілкування і завдяки духовним і фізичним зусиллям дає реальні можливості зробити сходження до моральних новоутворень. Сприяти сходженню – значить допомагати дитині досягти найвищого у тому, на що вона поки здатна: бути добрішою, сміливішою, рішучішою, уважнішою.

Аналіз існуючих у науці різних підходів до визначення функцій спілкування дозволяє виділити головні функції, що реалізуються в ході освітнього процесу (Г.В. Нікітіна, А.М. Саломатін).

Найважливіша з функцій спілкування – *інформаційно-комунікативна*. Вона служить для передачі і прийому інформації за допомогою різних засобів (вербальних і невербальних). Постійний взаємообмін і обговорення подій, фактів, явищ між суб'єктами органічно вплітаються в цілісний педагогічний процес, складають його основу.

Регуляційно-комунікативна функція полягає в регуляції поведінки суб'єктів, які вступають у спілкування. У процесі взаємодії формуються і виявляються такі феномени, як сумісність людей, загальний стиль діяльності, синхронізація дій та ін. З реалізацією цієї функції тісно пов'язані наслідування, переконання, вироблення уявлень про норми і правила поведінки. Наприклад, у ході встановлення і розвитку контактів з дітьми вчитель пропонує власний стиль

спілкування, що може по-різному сприйматися учнями. У свою чергу для учнів також є характерним свій рівень і характер спілкування. У процесі спільного виявлення норм і правил спілкування складаються ситуації взаємодії або протидії.

Афектно-комунікативна функція торкається емоційної сфери, у якій виявляються відношення учасників спілкування один до одного, їхній настрій, самопочуття і т.п. Відбувається обмін емоціями (співпереживанням, байдужістю, участю, гнівом). Учителеві важливо пам'ятати про те, що емоція радості повинна переважати у всій палітрі відносин. Якщо дорослі часто радіють разом з дітьми, вони вчать їх бути щасливими. Це особливий обмін – обмін внутрішнім світом, і ніякий інший вид людської активності його замінити не може.

Наступна функція – *пізнання людьми один одного*. Вступаючи в контакт з іншим суб'єктом, людина складає уявлення про нього. Встановлено, що досягнення позитивних результатів спілкування, як правило, пов'язане з адекватним почуттєвим відображенням один одного суб'єктами, що спілкуються, нагромадженням і правильним узагальненням ними інформації один стосовно іншого. Велике значення в ефективній реалізації даної функції має досвід спілкування, що накопичується в ході взаємодії з іншими людьми.

Нарешті, *виховна* функція як найбільш загальна і соціально значима. Виховання людини відбувається на всіх етапах спілкування, здійснюваного в будь-яких формах і за допомогою різних засобів. У ході цього процесу формуються і розвиваються інтелектуальна, емоційна і вольова сфери особистості, її соціально-ціннісні відносини та ін.

(За кн.: Щуркова Н.Е. Практикум за педагогічною технологією. – М., 1998. – С. 52-53)